

AZALI (42) *pt*

azali (41), **ażali** (1) *BielŻyw*.

W pisowni łącznej „aza” (16); w pisowni rozłącznej „a za” (26).

Nagłosowe a jasne, drugie pochylone.

Sł stp notuje, Cn s.v. aza, Linde XVIII w.

1. *W pytaniach niezależnych (realnych lub retorycznych, o charakterze ekspresywnym) (38) : A záli do Galilee przydzie kryftus? OpecŻyw 76, 33, 64v, 75v (9); FalZioł +2v; RejPs 75; Leop Num 11/12; Azali Dawid był wlażł do niebá liedzyeć ná práwicy Páńfkiey RejPos 231v.*

Połączenia: »azali ... albo«: Słyszác tho Darius rzekł/ ázali od niego álbo on odemnię ma przykład brác? HistAl Ev.

»azali ... aza«: A zali ia? á za ia? BudNT Mar 14/20.

»azali jeszcze«: Czemuż go nie chceż ráthowác/ opatrowác/ żywić/ ázality fie ielzće łtárość iego w tych frogich niedoftátkoch ku pirwżey czerłtwości [...] przywroćć mogłá. LubPs A4v.

»azali i«: Azali y wy chcećć idż precż? BibRadz Ioann 6/67[68].

»azali też i«: a zali też ij [numquid et Vulg] wy chcecie bytz iego zwoleniki? OpecŻyw 63v.

a. *Połączenie „azali” z partykułą przeczącą „nie” (azali nie, azali ... nie), występujące w pytaniach retorycznych, podkreśla istotny charakter tych pozornych pytań jako ekspresywnych emocjonalnych twierdzeń (20) : OpecŻyw 28, 56, 67; rzekł do nych Iozef/ a zali nye boże ielt to wykładanye HistJóz A4; LibLeg 11 /13v; HistAl D6, E4; A zali to ták nieielt? OrzList c3; OrzRozm E2; OrzQuin Y2v; HistRzym 44v; RejPos 215, 243v; AZali łam nie przyznał krom pochlebłtwá wżego/ Poyrzawży ná ołobę tego Zawáckiego/ Ze z onych wżytkich Grekow by był który żywy/ Nie był ták żaden mężny y ták vrodziwy PaprPan P.*

Połączenia: »azali nie ... azali nie«: [czterokrotne]: O miły lezu mowiłs matuchnie/ tzo tobie/ A záli nie to tzo tobie łamému? A zális nie ielt blogoławiony owotz żywota iey niepokáloného? A záli nie ona ciebie pocżęła ij porodziła ij kármila? a zálacie nie z bolełciá łfukala OpecŻyw 41.

»izali ... azali nie«: Oni którzy cię káłác będą/ izali fię z trzaskiem nieporwá/ á zali fię nie ocucá prędko którzy cię nágábác będą/ á mułiż być łupem ich? [numquid ... et Vulg] BibRadz Hab 2/7.

»azali ... zasię ... nie«: A zali zalię ten który łpi niemoże powłtać zmartwych. WróbŻołt C.

2. *W pytaniach zależnych (4) :*

a. *„Azali” wprowadza zdanie podrzędne dopełnieniowe (po czasownikach oznaczających mówienie, myślenie, czucie itp.):*

Z przeczeniem: »azali nie«: A thák poćciwy człowiek pátrż/ ázali fie nie ma ná co rozmyłłác/ łtyłżác ták łtráłzne á ohydne przypadki przyrodzenia łwego? RejŻwierc 68.

b. *„Azaliby” wprowadza zdanie podrzędne okolicznikowe celu (3) : Złotey łiekiery wżiáć niechćiał: Bog mu więc łrebná wkażáł/ A zaliby fie k niey przyznał BierEz L2; BielŻyw 25; ArtKanc C13.*

Cf AZALIŻ, AZAŻLI, IZALI, ZALI.